

På väg mot ett Energiintelligent och klimatsmart Dalarna 2045

– Dalarnas regionala energi- och klimatstrategi

Antagen 2019

Energiintelligent Dalarna
SAMVERKAN FÖR GRÖN UTVECKLING

OM STRATEGIN

Dalarna har beslutat att vi ska nå vår del av de nationella energi- och klimatmålen, bland annat att Sverige ska vara klimatneutral år 2045.

Ett klimatsmart Dalarna är ett av tre mål i Dalarnas regionala utvecklingsstrategi

DALASTRATEGIN 2030 "Tillsammans för ett hållbart Dalarna".

Dalarnas regionala energi- och klimatstrategi har tagits fram inom nätverksorganisationen Energiintelligent Dalarna. Den visar strategin för hur vi ska ta oss till målen samt de prioriteringar som vi särskilt behöver samarbeta kring under de kommande åren.

Energiintelligent Dalarna är både ett nätverk för alla som är engagerade i energi- och klimatfrågorna och en samverkansplattform där regionala aktörer samordnar pågående och planerade initiativ, processer och projekt.

Strategin beslutades år 2019. Vid strategins tryckning hade redan fem regionala organisationer beslutat om att ställa sig bakom strategin och tagit på sig ett särskilt ansvar för strategins genomförande; Länsstyrelsen i Dalarnas län, Region Dalarna, Högskolan Dalarna, Bygg-Dialog Dalarna och Dalarna Science Park. Via Energiintelligent Dalarnas webb kan fler organisationer ställa sig bakom strategin.

Det strategiska arbetet med energi- och klimatfrågor är viktigt, men är inget värt om det inte leder till handling och genomförande.

Ingen kan göra allt, men alla kan göra något och vi har alla – enskilda, företag, organisationer, kommuner, myndigheter med flera ansvar för att bidra till genomförandet!

VÅRA SJU STRATEGIER FÖR OMSTÄLLNINGEN

Vi visar vägen

- Vi prioriterar energi- och klimatfrågor i våra uppdrag och inom våra organisationer.
- Vi går före och vågar testa nya metoder.
- Vi initierar nya åtgärder inom de områden vi arbetar inom.

Vi engagerar andra

- Vi kommunicerar aktivt energi- och klimatfrågor för ökad kunskap och engagemang.
- Vi förser andra med konkreta verktyg att bidra till omställningen.
- Vi medverkar aktivt i arbetet med strategins färdplaner.

Vi samverkar

- Vi bidrar till att främja och leda omställningen i länet genom att aktivt delta i Energiintelligent Dalarna.
- Vi bidrar aktivt till att energi- och klimatåtgärder i Åtgärdsprogrammet för miljömålen 2018–2022 samt i Handlingsplanen för klimat och miljöperspektivet i Dalarnas tillväxtarbete genomförs.

Vi arbetar för socialt hållbara lösningar

- Vi söker lösningar som är socialt hållbara och visar hur en offensiv klimatomställning skapar förutsättningar för goda levnadsvillkor.

Vi förenar omställningen med hållbar ekonomisk tillväxt

- Vi ser och nyttjar till fullo kraften i näringslivets engagemang inom alla strategiska områden och finner vägar att kanalisera det privata kapitalet till nödvändiga investeringar i klimatomställningen.
- Vi ser möjligheter för företag på nya miljödrivna marknader och söker områden för smart specialisering som bidrar till klimatomställningen.

Vi utgår från helhetssyn och synergier med andra Agenda 2030-mål

- Vi prioriterar åtgärder som har synergier med andra hållbarhetsaspekter, övriga miljömål, människors hälsa och regional tillväxt.
- Vi arbetar med att lyfta fram både synergier och målkonflikter för att möjliggöra väl avvägda beslut och långsiktigt hållbara lösningar.

Vi tänker globalt och strävar efter resurseffektiva lösningar

- Vi bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser i andra länder, genom förändring av vår konsumtion och genom utveckling, produktion och export av klimatsmarta varor och tjänster.
- Vi prioriterar resurseffektiva lösningar som tar hänsyn till hela livscykelns energi- och materialåtgång.

FÖRUTSÄTTNINGAR I DALARNA

Även om länets och landets utsläpp är små i förhållande till de globala utsläppen ligger ett stort värde i att, likt våra Dalapiloter, vara framstående föregångare. Det är vår övertygelse att vi genom att tidigt ställa om till ett klimatneutralt och resurseffektivt samhälle skapar förutsättningar för goda levnadsvillkor och ett levande näringsliv. Genom proaktivt hållbarhetsarbete stärker vi länets konkurrenskraft, både gällande möjligheterna att sälja varor och tjänster som produceras här och möjligheterna att attrahera människor och kompetens till länet.

Alla län har olika och specifika förutsättningar för att bidra till Sveriges mål gällande energieffektivisering, ökad användning av förnybar energi och minskad klimatpåverkan.

- Dalarnas skogsindustri möjliggör en bioekonomi där biomassa kan ersätta diverse produkter med hög klimatpåverkan såsom drivmedel, plast, textilier och cement. Skogen kan även fungera som kolsänka.
- Den pågående omställningen till fossilfri stålproduktion kommer att innebära väsentligt minskad klimatpåverkan från Dalarna.
- Basindustrins transporter av tungt gods är en stor utmaning och möjlighet.
- Den stora besöksnäringen i Dalarna innebär en stor del persontransporter, vilket ställer krav på laddinfrastruktur och förnybara bränslen för personbilar samt utbyggd kollektivtrafik.
- Dalarna består till stor del av landsbygd, med en stor andel småhus och låg befolkningstäthet. Det innebär bland annat sämre förutsättningar för kostnadseffektiv kollektivtrafik och målet om fossilfria transporter. Att energieffektivisera småhus är en särskild utmaning.
- Dalarna har goda förutsättningar att bidra till målet om 100 procent förnybar elproduktion i form av vattenkraft, vind och biokraft.

MÅL OCH VISION

Dalarnas regionala energi- och klimatmål

Dalarna ska aktivt bidra till nationella energi- och klimatmålen om:

- minst 85 procent utsläppsminskning till år 2045, jämfört med 1990.
- 70 procent utsläppsminskning i transportsektorn till år 2030, jämfört med år 2010.
- 100 procent förnybar elproduktion till år 2040.
- 50 procent effektivare energianvändning till år 2030, jämfört med år 2005.

De konsumtionsbaserade utsläppen per person ska vara under ett ton CO₂ekv år 2045.

Dalarna ska aktivt bidra till de energi- och klimatrelaterade målen i Agenda 2030.

Visionen är:

”Att leva och verka energiintelligent och klimatsmart är naturligt och enkelt i Dalarna år 2045.”

Energiintelligent

Energiintelligent innebär att vi använder vår energi intelligent. Vi strävar efter att effektivisera användningen av energi i alla led och prioriterar resurseffektiva lösningar för att bidra till och möjliggöra energiomställningen globalt. Det innebär även att vi strävar efter att minska effektoppar och förluster i energisystemet och att varje bränsle eller energislag används där det gör mest nytta.

Klimatsmart

Klimatsmart innebär att vi tar hänsyn till alla utsläpp, både lokala och globala. Vi strävar efter att hitta lösning-ar som bidrar till att minska de globala utsläppen i både produktion och konsumtion. Att vara klimatsmart handlar om att se möjligheterna för vårt näringsliv att bidra med klimatsmarta produkter och tjänster, exempelvis fossilfritt stål, klimatneutral cement, trävaror som ersättning för fossila, klimatsmarta livsmedel med mera. Att vara klimatsmart handlar även om att minska utsläppen i ett livscykelperspektiv från både offentlig och privat konsumtion.

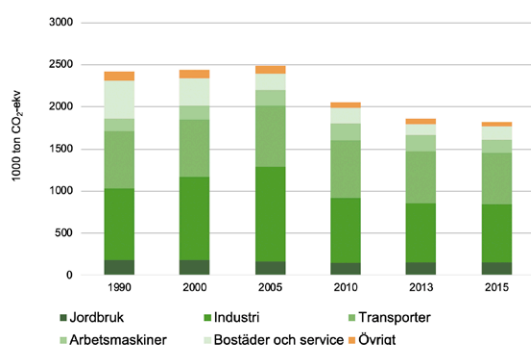
LÄGET I DALARNA

Utsläpp av växthusgaser

Utsläppen i Dalarna har minskat de senaste tio åren. År 2015 hade vi minskat utsläppen av växthusgaser med 25 procent jämfört med år 1990.

Det är framförallt inom sektorerna bostäder och service samt pappersmassaindustrin som de stora minskningarna skett. Industriverksamhet och transporter, inklusive arbetsmaskiner står tillsammans för 80 procent av utsläppen av växthusgaser i länet. Det är framförallt inom dessa sektorer som en kraftig omställning behöver ske.

Förändring av växthusgasutsläpp i Dalarna

25%

minskning av de territoriella utsläppen sedan 1990

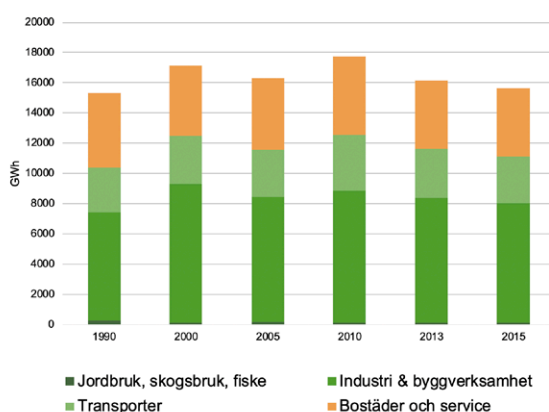
Förändring per sektor, 1990 - 2015

Jordbruk	-15%
Industri	-19%
Transporter	-10%
Arbetsmaskiner	12%
Bostäder & service	-66%
Övrigt	-50%

Energieffektivitet

Energianvändningen i länet har minskat med 4 procent jämfört med år 2005. Det finns inget nationellt mål om att minska energianvändningen. Målet är att effektivisera energianvändningen med 50 procent till år 2030 jämfört med år 2005. Energieffektiviteten mäts i energianvändning i relation till BNP. Effektiviteten har ökat med 8 procent sedan år 2005.

Energianvändning per sektor

4%

Minskning av energianvändningen sedan 2005

Förändring per sektor, 2005 - 2015

Jordbruk & Skogsbruk	-4%
Industri & byggverks.	-5%
Transporter	0%
Bostäder och service	-4%

Förnybar och återvunnen energi

Av elproduktionen i länet kommer 99 procent från förnybara energikällor som vatten, vind och biobränsle. Den lilla icke förnybara delen består i huvudsak av den fossila andelen av el från avfallsförbränning i kraftvärmeverk. Av länets fjärrvärmeproduktion var 65 procent baserad på förnybara bränslen, och ytterligare 18 procent är återvunnen energi i form av rest/spillvärme från industrin eller rökgaskondensering.

STRATEGINS SJU SEKTORER

Genomförandet av strategin organiseras i sju prioriterade områden. För varje sektor tas färdplaner fram som visar hur vi ska ta oss till de övergripande målen. Det pågår många aktiviteter inom alla strategiska områden. Arbetet leds och samordnas av Energiintelligent Dalarna.

Läs mer om vad som händer inom respektive sektor på www.energiintelligent.se

Energisystem

I denna sektor ingår fossilfri produktion och överföring av el samt fossilfri produktion och distribution av värme.

Prioriterade områden är att öka mängden förnybar energi, utveckling av elnäten och tryggad elförsörjning, att ta omhand restvärme samt att skapa hållbara energisystem ur ett helhetsperspektiv.

Byggande och boende

Energiintelligent och klimatsmart byggande och boende innebär att hänsyn tas till energi-användning, effektoppar och utsläpp från uppvärmning vid nybyggnation och renovering.

Prioriterade områden är, fysisk planering, minska klimatpåverkan från byggprocessen, nära-noll-energi-byggnader, ökat träbyggande samt energirenovering och effektivisering.

Produktion (Industri och service)

All produktion av varor och tjänster behöver ske på ett så energiintelligent och klimatsmart sätt som möjligt, genom hela livscykel.

Prioriterade områden är övergång till fossilfrihet i processindustrin, rådgivning till små- och medelstora företag, tillsyn och stöd i genomförandet av energiåtgärder.

Transporter

För att nå målet om att minska utsläppen från transporter med 70 procent till år 2030 så behövs färre och mer fossilfria transporter.

Prioriterade områden är transportsnål fysisk planering, attraktiv kollektivtrafik, mobility management, fossiloberoende fordon och drivmedel samt besöksnäringens transporter.

Jord- och skogsbruk

Hur jord- och skogsbruket bedrivs har stor betydelse för energi- och klimatarbetet.

Prioriterade områden är att minska klimatpåverkan från jordbearbetning, stallgödsel och skogsbruk samt att öka kolinlagringen. Det handlar även om övergången till en bioekonomi och ökad livsmedelsproduktion.

Konsumtion

Hållbar konsumtion förutsätter att energiintelligenta och klimatsmarta varor och tjänster efterfrågas eller minskar sin konsumtion.

Prioriterade områden är att förenkla för konsumenterna, öka återbrukande, upphandling mm, vilket hänger ihop med övergången till en cirkulär ekonomi.

Nya varor och tjänster

Nya klimatsmarta och energieffektiva varor, tjänster och affärsmodeller är en lösning för att möta stora samhällsutmaningar.

Prioriterade områden är strategin för smart specialisering och ett väl fungerande innovationssystem som kan vara med och hitta lösningar på klimatutmaningen.

